

ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΝΤΙΧΑΛΚΗΔΟΝΙΟΥΣ

Τοῦ κ. **ΑΝΔΡΕΑ Ν. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ**,
Διδάκτορα Θεολογίας.

1. Γενικά.

Ἡ πρόσκληση πού μοῦ ἀπηύθυνε ὁ π. Θεόδωρος Ζήσης, Καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, γιά νά εἶμαι ἓνας ἀπό τούς εἰσηγητές στό παρόν Συνέδριο¹, μέ τιμᾶ ἰδιαίτερα, γι' αὐτό καί πολύ θερμά τόν εὐχαριστῶ. Ἀνταποκρινόμενος δέ σ' αὐτή τήν πρόσκληση βρίσκομαι σήμερα ἐνώπιόν σας, γιά νά ἐκθέσω, μέσα στά καθορισμένα χρονικά πλαίσια τοῦ Συνεδρίου τούτου, μερικές πτυχές τοῦ εἰδικοῦ θέματος **«Κριτική ἀποτίμηση τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μέ τούς Ἀντιχαλκηδονίους»**.

Ὅπως κάθε Θεολογικός Διάλογος μέ τούς ἑτεροδόξους, ἔτσι καί αὐτός μέ τούς Ἀντιχαλκηδονίους «βραχυπρόθεσμο» μέν στόχο εἶχε καί ἔχει τήν **ἐπανένωσή** τους μέ τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ἀπώτερη δέ ἐπιδίωξη τήν προβολή στό σύγχρονο κόσμο τῆς **οἰκουμενικῆς** διάστασης τοῦ Χριστιανισμοῦ, μέ ἐμφανή καί ἀδιαφιλονίκητη τήν ὁμολογία τῆς ἴδιας πίστεως καί τήν ἐφαρμογή τοῦ ἴδιου τρόπου ζωῆς.

---

1. Τό Συνέδριο, τό ὁποῖο ὁργανώθηκε ἀπό τό Τμήμα Ποιμαντικῆς καί Κοινωνικῆς Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, σέ συνεργασία μέ τήν Ἑταιρεία Ὁρθόδοξων Σπουδῶν, πραγματοποιήθηκε στή Θεσσαλονίκη, ἀπό 20 μέχρι 24 Σεπτεμβρίου 2004, μέ θέμα: **Οἰκουμενισμός, Γένεση - Προσδοκίες - Διαφεύσεις**.

Ἐπομένως ἡ σημερινή ἀπό μέρους μου κριτική προσέγγιση τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μέ τούς Ἀντιχαλκηδονίους δρῖσκειται σέ πλήρη ἐναρμόνιση μέ τή γενική θεματολογία τοῦ Συνεδρίου τούτου, τοῦ ὁποίου ἀντικείμενο μελέτης εἶναι ὁ Οἰκουμενισμός σέ σχέση μέ τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Γιά τό Διάλογο αὐτό ἔχουν βεβαίως γραφεῖ πολλά, ὑπολείπονται ὅμως καί ἀρκετά ἄλλα, πάνω σέ ἐξίσου σημαντικά θέματα, μέ τά ὁποῖα προτίθεμαι νά ἀσχοληθῶ στό προσεχές μέλλον, συμπληρώνοντας ἔτσι τή συγγραφή μου ἀναφορικά μέ αὐτόν².

Τό σκηνικό τοῦ Διαλόγου τούτου εἶναι ἀκόμη θολό, γιατί δέν εἶναι γνωστά στό εὐρύ κοινό ὅσα λέχθηκαν καί γενικά ὅσα συνέδησαν στίς ἐπίσημες Συνελεύσεις πού ἡ Διορθόδοξη Θεολογική Ἐπιτροπή εἶχε μέ τήν ἀντίστοιχη τῶν Ἀντιχαλκηδονίων, γιατί Πρακτικά τῶν συζητήσεων δέν ἐκραιοῦντο³. Τά μόνα κείμενα πού δημοσιοποιήθηκαν ἀπό τή Γραμματεία εἶναι οἱ δύο «Κοινές Δηλώσεις» καί τά συνοπτικά «Ἀνακοινωθέντα».

Τό γεγονός ἀκόμη, ὅτι ἔχουν περάσει τριανταπέντε περίπου χρόνια, ἀφότου συστάθηκε ἡ Διορθόδοξη Θεολογική

---

2) Βλ. **Ἀνδρέα Ν. Παπαδασιλείου**, Ὁ Θεολογικός Διάλογος μεταξύ Ὁρθοδόξων καί Ἀντιχαλκηδονίων, Τόμος Πρῶτος, Λευκωσία 2000, ὅπου παρατίθεται ἐκτενής βιβλιογραφία τῶν τελευταίων χρόνων πάνω σέ ὅλα τά θέματα, πού ἄπτονται τοῦ Διαλόγου μέ τούς Ἀντιχαλκηδονίους (σσ. 320 - 336).

3) Εἶναι σέ πίστη τοῦ πρώτου Γραμματέα τῆς Διορθόδοξης Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς γιά τό Διάλογο μέ τούς Ἀντιχαλκηδονίους, τότε Μητροπολίτου Ἀξώμης, ἀργότερα Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καί τώρα Μητροπολίτου Πισιδίας Μεθοδίου, ὅτι κράτησε μέ ἀκρίβεια τά Πρακτικά τῶν δύο Συναντήσεών μας, στήν Ἀδδίς Ἀμπέμπα τό 1971 καί στή Γενεύη τό 1979. – Βλ. (α) Αἱ Ἀρχαῖαι Ἀνατολικαί Ἐκκλησίαι καί ὁ μετ' αὐτῶν Θεολογικός Διάλογος, περ. «*Abba Salama*», Vol. IV, Athens 1973, σσ. 62 - 63, (β) Τό ἔργον τῆς Διορθοδόξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς διά τόν Διάλογον τῶν Ὁρθοδόξων καί τῶν Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, περ. «*Abba Salama*», Vol. VII, Athens 1976, σσ. 93 - 227 καί (γ) Ὁ Θεολογικός διάλογος μεταξύ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καί τῶν Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, περ. «*Ἐκκλησιαστικός Φάρος*», τόμ. ΞΑ' (1979), I - IV, σσ. 417-426.

Ἐπιτροπή γιά νά διεξαγάγει τό Διάλογο μέ τούς Ἀντιχαλκηδονίους, ἐπηρέασε ἀρνητικά στή διαμόρφωση συμπαγοῦς ἐνότητας θέσεων καί ἀπόψεων μεταξύ μας. Σ' ὅλο αὐτό τό χρονικά μεγάλο διάστημα πολλά ἀπό τά μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς μας εἴτε ἀποχώρησαν, εἴτε ἀντικαταστάθηκαν, εἴτε κοιμήθηκαν ἐν Κυρίῳ. Καί εἶναι τά πρόσωπα αὐτά πολύ περισσότερα ἀπό ὅσα μετέσχαν ἀνελλιπῶς σ' ὅλες τίς Διασκέψεις καί τίς Συνελεύσεις.

Τά νέα μέλη, μὴ ἔχοντας στή διάθεσή τους Πρακτικά τῶν Συνελεύσεων πού προηγήθηκαν, δέν μπορούσαν νά γνωρίζουν ὅσα μέχρι τότε διαμείφθηκαν καί στό τραπέζι τῶν συζητήσεων κατατέθηκαν. Ἡ ἐλλιπής αὐτή «ἐνημέρωσή» τους εἶχε ἐμφανή τόν ἀντίκτυπό της στήν ἐνεργό συμμετοχή τους στό Διάλογο καί στήν ἀναμενόμενη ἀποδοτικότητα τους, σύμφωνα μέ τή θεολογική τους κατάρτιση. Πέρα δέ ἀπ' αὐτό, ἡ ἀνυπαρξία Πρακτικῶν «συνέβαλε», ὥστε μερικά ἀπό τά ἀνελλιπῶς μετασχόντα μέλη τῆς Διορθόδοξης Ἐπιτροπῆς μας νά διαφοροποιήσουν τίς ἀρχικές τους θέσεις καί ἀπόψεις, σέ βάρος ἀσφαλῶς τῆς διαπραγματευτικῆς δυνατότητας τῆς δικῆς μας πλευρᾶς.

Ἐνδεικτικά ἀντιπαραθέτω ὅσα ὁ τότε Μητροπολίτης Τρानουπόλεως, ἀργότερα Ἐλβετίας καί τώρα Ἀδριανουπόλεως Σεβ. *Δαμασκηνός* διατύπωσε σέ δύο διαφορετικές περιπτώσεις. Στήν Α' Διάσκεψη τῆς Ἐπιτροπῆς, στήν Ἀδδῖς Ἀμπέμπα (1971), ἐξέφρασε τούς ἐνδοιασμούς του ὡς πρὸς τήν ἀναγκαιότητα ὑπογραφῆς κοινῆς Χριστολογικῆς ὁμολογίας, λέγοντας ὅτι **δέν εἶναι ὀρθό νά προσθέσουμε ἀκόμη μία νέα ὁμολογία στίς ἤδη ὑπάρχουσες**. Παρατήρησε μάλιστα, ὅτι **δέν πρέπει νά παρεκκλίνουμε ἀπό τό δόγμα τῆς Χαλκηδόνος** καί νά ἀναζητήσουμε νέον, «*τρόπον τινά ἡρμηνευμένον Ὅρον*», ὁ ὁποῖος δέν θά ὠφελήσῃ καμιά πλευρά⁴.

---

4) Βλ. Μητροπολίτου Ἀξώμης (τόρα Πισιδίας) **Μεθοδίου**, Τό ἔργον τῆς Διορθόδοξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς διά τόν Διάλογον τῶν Ὁρθόδοξων

Τὴν ἴδια θέσιν ὑποστήριξε καὶ στή Β' Διάσκεψή μας, στή Γενεὺν (1979), λέγοντας τὰ ἀκόλουθα: «Ὑπῆρξα τότε (1971) ἀπὸ τοὺς **μειοψηφίσαντας**, ὑπογραμμίσας ἀκριδῶς τότε αὐτὸ τὸ ὅποῖον ὁ Σεβ. Πρόεδρος⁵ μόλις ἀνέφερεν. Ἐάν καὶ ἐφ' ὅσον προδῶμεν εἰς τὴν διαπίστωσιν, ὅτι ἡ χριστολογικὴ πίστις εἶναι ἡ αὐτὴ, ἀνεξαρτήτως τῶν διαφορῶν ἐκφράσεων, **δὲν ὑπάρχει καὶ ἀνάγκη χριστολογικῆς «φόρμουλας»**⁶.

Μέ τὴν ἔναρξιν ὅμως τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μέ τοὺς Ἀντιχαλκηδονίους (1985) καὶ μάλιστα μετὰ τὴν ἀπὸ μέρους τοῦ ἀνάληψη τῆς Προεδρίας τῆς Διορθόδοξης Ἐπιτροπῆς καὶ τὴν ἀνάδειξή του σὲ Συμπρόεδρο τῆς Μικτῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς (1989), ἡ στάσις τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου *Δαμασκηνοῦ* περιέργως διαφοροποιήθηκε σὲ τέτοιο βαθμὸν, ὥστε νὰ καταστῇ ἡ ἰθύνουσα μορφή στὴν υἱοθέτησιν τῆς ἴδιας μεθοδολογίας, τῆς ἴδιας θεματολογίας καὶ τῶν ἰδίων ἀπόψεων, πού ἐφαρμόστηκαν, καταγράφηκαν καὶ διατυπώθηκαν στίς τέσσερις ἀνεπίσημες Συναντήσεις μεταξύ Ὁρθοδόξων καὶ Ἀντιχαλκηδονίων θεολόγων, οἱ ὁποῖες ὡς σημεῖο ἀναφορᾶς εἶχαν τὴν «*ἀμφήριστον*» φράσιν τοῦ ἁγίου **Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας** «*μία φύσις τοῦ Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένη*», καθὼς καὶ τίς λεγόμενες **Διαλλαγές τοῦ 433**.

Ἔτσι στίς ἐναρκτήριές του ὁμιλίες καὶ στίς ἄλλες παρεμβάσεις του δὲν παρέλειπε τὴν ἔξαρσιν τῆς δογματικῆς καὶ τῆς ἐκκλησιολογικῆς σημασίας τῶν δύο «*Κοινῶν Δηλώσεων*», στίς ὁποῖες περιλήφθηκαν, ὡς βάση τῆς «*κοινῆς συμφωνίας*», τόσο ἡ πιὸ πάνω φράσιν τοῦ ἁγίου **Κυρίλλου**, ὅσο καὶ οἱ **Διαλλαγές τοῦ 433**.

καὶ τῶν Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, περ. «Abba Salama», Vol. VII, Athens 1976, σελ. 112 καὶ **Ἀνδρέα Ν. Παπαδασιλείου**, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 275.

5) Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης τότε Μύρων καὶ τώρα Γέρων Ἐφέσου **Χρυσόστομος**.

6) Βλ. **Πρακτικά - Κείμενα** τῆς Διορθόδοξης Ἐπιτροπῆς Διαλόγου μετὰ τῶν Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, Σαμπεζύ, 7-11 Φεβρουαρίου 1979, σσ. 32 - 33. - Ἐπίσης, **Ἀνδρέα Ν. Παπαδασιλείου**, ἐνθ' ἄνωτ., σσ. 276 - 277.

Στήν καταληκτήρια όμιλία του ένώπιον τής Όλομέλειας, κατά τήν Γ΄ Συνέλευση (1990) τής Μικτής Θεολογικής Έπιτροπής, μεταξύ άλλων, ό Σεβ. Δαμασκηνός είπε: «Απόλυτον κριτήριο καί τών δύο Δηλώσεων ύπήρξεν ή απόδειξις τής πιστότητος τής ήμετέρας συμφωνίας πρός τήν αὐθεντικήν όρθόδοξον πίστιν καί πνευματικήν έμπειρίαν τής Έκκλησίας. Πράγματι, αί δύο Κοινάι Δηλώσεις καλύπτουν κατά τρόπον περιεκτικόν πάντα τά σημεία τής ήμετέρας πίστεως, τά όποία είχον φορτισθῇ δι' ίστορικων παρανοήσεων καί παρεξηγήσεων κατά τήν μακράν περίοδον τής χαλαρώσεως τοῦ συνδέσμου τής αγάπης... Οὐδενός τών δυνατῶν ήμελήσαμεν καί όπωσδήποτε οὐδέν γνωστόν ήμῖν θεολογικόν πρόβλημα παρεκάμψαμεν, έξ όσων αναφέρονται είς τήν χριστολογικήν διδασκαλίαν καί τάς έπ' αὐτῆς αποφάσεις τών τε Οίκουμενικῶν συνόδων καί τής συναφοῦς πατερικῆς παραδόσεως»⁷.

Τίς απόψεις αὐτές τοῦ Σεβ. Δαμασκηνοῦ ένστερνίζονταν καί μερικοί άλλοι, από τή δική μας πλευρά, οί όποιοι συνεπικουρούμενοι μάλιστα καί από έπιλεγμένους συμβούλους, πέτυχαν τήν ένσωμάτωσή τους στό «Ανακοινωθέντα» καί στίς δύο «Κοινές Δηλώσεις», ώς τίς έπίσημες θέσεις τής δικῆς μας πλευράς.

Άφοῦ ξεπεράσαμε «τό αὐχηρόν πεδίο τῶν θεολογικῶν αναζητήσεων», είμαστε τώρα «είς τόπον αναψυχῆς», δήλωσε μέ πολλή ανακούφιση ό Σεβ. Μητροπολίτης Δαμασκηνός, ό όποίος, στή συνέχεια, χαρακτήρισε τό έργο πού έγινε σ' αὐτόν τό Διάλογο ώς «όντως έργον Θεοῦ». Καί προσέθεσε: «Ήμεῖς άπλῶς έδανείσαμεν τήν γλῶσσαν καί τάς χείρας ήμῶν διά τήν καταγραφήν τής αὐθεντικῆς εἰκόνας τῶν Έκκλησιῶν ήμῶν».

Όμως δέν είναι έτσι τά πράγματα, γιατί δέν είναι όλοι πού δανείσαμε τή γλῶσσα μας καί τά χέρια μας γιά τή διαμόρφω-

---

7) Βλ. Χωρεπισκόπου Σαλαμίνος **Βαρθάδα** καί **Άνδρέα Ν. Παπαδασιλείου**, Έκθεσις περί τοῦ έργου τής Γ' Συνελεύσεως τής Μικτής Θεολογικής Έπιτροπής έπί τοῦ Διαλόγου τής Όρθοδόξου Έκκλησίας καί τῶν Άντιχαλκηδονίων, Λευκωσία 1990, σσ. 35. 37.

ση αὐτῆς τῆς εἰκόνας, ἡ ὁποία προκάλεσε τόσες ἀντιδράσεις. Οἱ λιγοστοί ἀριθμητικά καί χρονικά παλαιότεροι στήν Ἐπιτροπή, ὅπως καί οἱ περισσότεροι καί χρονικά νεώτεροι, δέν εἶχαμε οὐσιαστική ἐμπλοκή στίς συζητήσεις καί ἐνεργό συμμετοχή στή σύνταξη τῶν κειμένων τῶν δύο «*κοινῶν Δηλώσεων*».

Παρ' ὅλα αὐτά βρεθήκαμε μπροστά στό δίλημμα, ἂν θά ὑπογράφαμε ἢ ὄχι τὰ κείμενα τῶν δύο «*Κοινῶν Δηλώσεων*», γιά συμφωνία μας μέ τούς Ἀντιχαλκηδονίους πάνω στό Χριστολογικό ζήτημα. Τά ἀσφυκτικά χρονικά πλαίσια, σέ συσχετισμό μέ τήν παρουσία διακεκριμένων ἀκαδημαϊκῶν θεολόγων, οἱ ὁποῖοι «*ὡς μή ὄφελε*» συγκατένευσαν σ' αὐτήν τή «*συμφωνία*», ἐκλιναν τήν πλάστιγγα τῆς κρίσεώς μας ὑπέρ τῆς ὑπογραφῆς τῶν τεθέντων ἐνώπιόν μας κειμένων.

Προσωπικά ὑπῆρξα ἕνας ἀπό τούς ἀριθμητικά ἐλαχίστους, πού ὁ Θεός ἐπέτρεψε καί ἡ Ἐκκλησία μου μέ τίμησε μέ τήν ιδιότητα τοῦ μέλους τῆς Διορθόδοξης Ἐπιτροπῆς, ἀπό τότε πού συστάθηκε, μετά τήν ἀπόφαση τῆς Ε' Πανορθόδοξης Διασκέψεως, τό 1968, γιά νά διεξαγάγει τό Θεολογικό Διάλογο μέ τούς Ἀντιχαλκηδονίους. Μέ τήν ιδιότητα αὐτή ἔλαβα μέρος καί στίς δύο «προπαρασκευαστικές» Διασκέψεις (Ἀδδῖς Ἀμπέμπα 1971, Γενεύη 1979) καί στίς τέσσερις «Μικτές» Συνελεύσεις (Γενεύη 1985, Κάιρο 1989 καί Γενεύη 1990 καί 1993), καθὼς καί στή Συνάντηση στή Δαμασκό (1998) μέ τήν ἀντίστοιχη τῶν Ἀντιχαλκηδονίων.

Ὅμως κατά τή διεξαγωγή τοῦ Διαλόγου δέν εἶχα τήν εὐχέρεια, οὔτε καί τή δυνατότητα, γιά νά συνδράμω στήν ἱερή αὐτή προσπάθεια μέ τίς πενιχρές μου δυνάμεις καί τίς ὅσες διαθέτω γνώσεις, ἐπειδή δέν ἀνῆκα στήν «ἡγετική» αὐτή «ὁμάδα» τῆς Ἐπιτροπῆς μας. Καί ἀσφαλῶς ὄχι ἀπό δική μου ἐπιλογή. Ἡ μόνη περίπτωση στήν ὁποία κλήθηκα νά μετάσχω ἦταν ἡ ὑπογραφή τῶν συνταχθέντων κειμένων τῶν δύο «*Κοινῶν Δηλώσεων*»!

Ἐπιβεβαίωση τούτου ἀποτελεῖ, μεταξύ ἄλλων, τό γεγονός, ὅτι μία μόνο φορὰ ἔλαβα μέρος στή συνεδρία μιᾶς *ad hoc*

‘Υποεπιτροπής για Ποιμαντικά θέματα. ‘Η αναφορά μου σ’ αὐτήν τή χαρακτηριστική περίπτωση δέν ἀποτελεῖ ἔκφραση παραπόνου, ἀλλά ὑπεύθυνη ἐνημέρωση καί ἀντικειμενική καταγραφή τῶν πραγματικῶν γεγονότων. ‘Η σιωπηρὴ παρουσία, τόσο ἡ δική μου ὅσο καί τῶν περισσοτέρων μελῶν τῆς Διορθόδοξης Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἦταν γιά μερικούς ἀπλά ἀρκετή. Γι’ αὐτούς, ὁ Διάλογος ἦταν ὑπόθεση τῶν ὀλίγων.

Τώρα, ἐπειδὴ τὰ πράγματα πῆραν τή γνωστὴ τροπὴ, ἐπικαλοῦνται καί ἐπιδιώκουν τή συλλογικὴ εὐθύνη. Αὐτὴ τὴν εὐθύνη δέν ἔρχομαι τώρα νά ἀποποιηθῶ. Στό βαθμὸ πού μοῦ ἀναλογεῖ, τὴν ἀναλαμβάνω μέ τή μεγίστη δυνατὴ ὑπευθυνότητα.

‘Ομως κι ἂν ἀκόμη ἤμουν συνυπεύθυνος γι’ αὐτὴ τὴν τροπὴ καί κατάληξη τοῦ Διαλόγου, ἄραγε δέν μπορῶ τώρα νά κάνω δεύτερες σκέψεις, γιὰ νά περιορισθῶ μόνο στὸν ἑαυτὸ μου, ἔμπρακτα ἐφαρμόζοντας τὴ γνωστὴ, εὐστοχὴ ρῆση, ὅτι «οἱ δεύτερες σκέψεις» εἶναι κατὰ κανόνα «σοφώτερες τῶν πρώτων»; Γιατί νά παραμείνω προσκολλημένος σ’ ἓνα κείμενο, ὅταν ἔχω ἤδη πεισθεῖ, ὅτι δέν εἶναι ὀρθὸ καί δέν μέ ἐκφράζει;

Εἶναι γι’ αὐτό τὸ λόγο πού κατέληξα στὴν ἀπόφαση νά γράψω, σέ σχέση μέ τὸ δογματικὸ περιεχόμενο τόσο τῆς Α’ ὅσο καί τῆς Β’ «Κοινῆς Δηλώσεως», ὅτι «ἂν τὸ κείμενο τῆς συμφωνίας αὐτῆς ἐτίθετο ξανά μπροστά μας γιὰ ἀποδοχὴ ἢ μὴ, θά ἀρνούμασταν τὴν ἐπικύρωσή του»⁸.

Δέν ἀποσεῖται, βέβαια, ἀπὸ τοὺς ὧμους μας ἡ βαρυτάτη εὐθύνη πού ὅλοι φέρουμε, ὅσοι ὑπογράψαμε τίς δύο «Κοινὲς Δηλώσεις», ὅμως μᾶς ἀνακουφίζει κάπως τὸ γεγονός, ὅτι ὑπάρχει ἀκόμη ἡ δυνατότητα ἀνατροπῆς τῆς οὕτω καλουμένης «κοινῆς συμφωνίας» ἐπὶ τοῦ Χριστολογικοῦ δόγματος καί καθορισμοῦ νέας ἀφετηρίας καί καθαρῆς διαδρομῆς, πού

8) Βλ. Ἀνδρέα Ν. Παπαδασιλείου, ἔνθ’ ἄνωτ., (Προλεγόμενα), σ. 10.

θά μπορεί, χωρίς τήν προσφυγή σέ «ὀδυνηρούς» θεολογικούς συμβιβασμούς, νά ἐπαναφέρει τό Διάλογο στή σωστή πορεία, πού δέν εἶναι ἄλλη ἀπό τήν ἀναγνώριση τῆς ἐν Χαλκηδόνι Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καί τῶν μετ' αὐτήν τριῶν ἄλλων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, καθὼς καί τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν.

Ἡ «συμφωνία» αὕτη, ὅπως καί κάθε ἄλλη *συμφωνία*, πού ἤθελε προκύψει σ' ὁποιοδήποτε Διάλογο μέ τούς ἑτεροδόξους, γιά νά ἔχει ἐκκλησιολογική ἐγκυρότητα, ὅπως ἀπό ὅλους ἀναγνωρίζεται, θά πρέπει νά τύχει **πανορθόδοξης συνοδικῆς ἀποδοχῆς**. Συνεπῶς, ἡ μεγάλη εὐθύνη γιά τήν ἀξιολόγηση καί τῆς παρούσας «*κοινῆς συμφωνίας*» ἀνήκει στά ἀρμόδια Συνοδικά ὄργανα τῶν Ἐκκλησιῶν μας, τά ὁποῖα, γιά νά καταλήξουν στήν ἀπόφαση γιά ἐγκριση ἢ ἀπόρριψή της, θά πρέπει νά ἔχουν μπροστά τους, ὄχι μόνο τήν «*καταγεγραμμένη εἰκόνα*» τῶν δύο «*Κοινῶν Δηλώσεων*», ἀλλά καί τήν **ἀκριβή εἰκόνα** τῶν πραγματικῶν γεγονότων, καθὼς καί τήν ὑπεύθυνη ἐρμηνεία τους ἀπό **αὐτόπτες καί αὐτήκοους μάρτυρες**.

Ὡς ἓνας λοιπόν ἀπ' αὐτούς, τούς ἐλαχίστους, πού ἔχουν σαφή ἀντίληψη καί ἐπαρκή γνώση ὅλων τῶν φάσεων τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μέ τούς Ἀντιχαλκηδόνιους, ὡς *αὐτόπτης* καί *αὐτήκοος μάρτυς*, παρουσιάζω σήμερα ἐνώπιόν σας καί τήν ἐργασία αὕτη, γιά νά ἐνημερώσω ἔτσι ἀντικειμενικά καί ὑπεύθυνα τόσο ἐσᾶς, τούς Συνέδρους, ὅσο καί τά Συνοδικά μέλη τῶν Ἐκκλησιῶν μας, ὅπως καί κάθε ἄλλον ἐνδιαφερόμενον, πάνω σέ βασικά θέματα τοῦ Διαλόγου τούτου. Ἐλπίζω, ὅτι, ὅσα στή συνέχεια θά παραθέσω, θά φανοῦν χρήσιμα στόν καθένα μας.

Τή σχετική ὕλη διαιρῶ στίς ἀκόλουθες τρεῖς ἐνότητες: (α) Ὁ ρόλος τῶν ἀνεπίσημων Συναντήσεων Ὁρθοδόξων καί Ἀντιχαλκηδονίων θεολόγων, (β) Ἡ ὀνομασία τῶν Ἀντιχαλκηδονίων καί (γ) Ἡ βάση τῆς «*κοινῆς συμφωνίας*» ἐπὶ τοῦ Χριστολογικοῦ ζητήματος.

(Συνεχίζεται)